

Tvrz Koštice

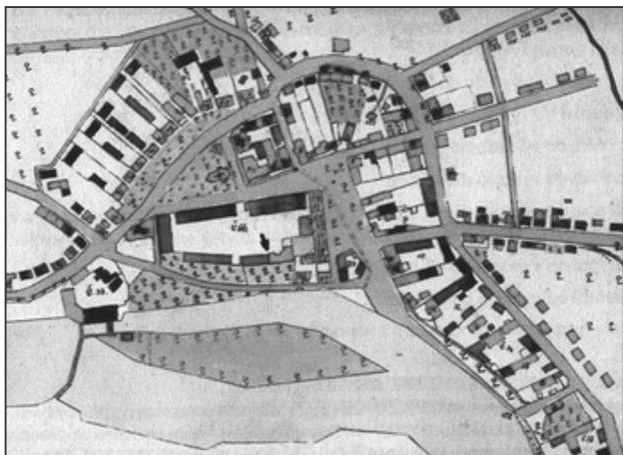
Jiří Synek

Nejstarší zpráva o vsi Koštice (okr. Louny, 7 km západně od Libochovic) pochází z roku 1373, kdy ji držel Kunc z Koštic. V druhé polovině 15. století měli sídlit v Košticích Vřesovci z Doubravské hory. Roku 1545 prodal Volf z Vřesovic Koštice Jindřichovi Hrobčickému z Hrobčic. V polovině 16. století koupil polovinu vsi pražský měšťan Bernát. Ten vystavěl na stráni nad řekou jednopatrovou tvrz přístupnou na východě okrouhlou věží.¹⁾ Po Bernátově smrti obě poloviny vsi vlastnil Jeroným Hrobčický a roku 1589 jeho nástupce, též Jeroným, je prodal Anselmovi Štensdor-

tvrz je zobrazena na hraně svahu spadajícího k Ohři. Srovnáme-li je s nynější situací, zjistíme v místech tvrže, na jižní straně dvora, dosud stojící obdélnou patrovou stavbu, krytou sedlovou střechou. Je patrná jako obytná budova na plánu vsi z roku 1928 v místní kronice.⁶⁾ Vyobrazení v Sedláčkových Hradech se sice již nepodobá, ale pozůstatky tvrže přesto zachovala. Přízemí obsahuje původní tři místnosti se zachovanou klenbou. Na jižní fasádě se pak pod opadávající omítkou objevují psaníčková sgrafita. Pod tímto

Tvrz Koštice v Sedláčkových Hradech.

Plánek Koštic z r. 1928; tvrz vyznačena šipkou.

fovi ze Štensdorfu. Ten postoupil Koštice roku 1602 Janovi ze Štampachu směnou za tvrz Hlubany.²⁾ Štampach se ale zúčastnil stavovského povstání a proto mu byly Koštice konfiskovány a roku 1625 prodány císařskému generálovi Janovi z Aldringenu. Pak se v držení vsi střídala německá šlechta Brissigelové a Geiselberkové. Posledně jmenovaní je roku 1694 prodali Václavu Popelovi z Lobkovic. Ten pak ves připojil k panství Libčevěs, kde zůstala až do roku 1849.³⁾

Tvrz stála v Košticích až do konce 19. století, kdy měla být zbořena a kámen použit na výstavbu stodol a sýpek ve dvoře.⁴⁾ To se zřejmě také stalo, ovšem jen částečně. Když se zadíváme na obrázek v Sedláčkových Hradech,⁵⁾ koštická

Koštice – východní místnost přízemí tvrže.

Koštice – západní místnost přízemí tvrže.

Košice – zbytky tvrže ve dvoře, pohled od jihojihovýchodu

obytným stavením se nalézají, nyní již pod propadlými podlahami, zavalené sklepy. Ve východní frontě dvora stojí pak zmíněná sýpka, která měla být vystavěna ze zdiva zbořené tvrže. Ta je stavěna z opuky a částečně i z cihel. Na této stavbě při běžné prohlídce nejsou patrné žádné druhotně použité zbytky ostění.

Bývalý hospodářský dvůr je nyní soukromým majetkem a je nabízen k pronájmu (2011). Přes den je místo běžně přístupné, protože je zde v provozu benzínová pumpa. Pokud se v dohledné době nepřistoupí k opravě popisovaných

Košice – zbytky tvrže ve dvoře, pohled od severoseverozápadu.

zbytků košické tvrže, nezachycené Encyklopedií tvrzí,⁷⁾ hrozí jim postupný úplný zánik.

Poznámky: 1) Anděl, R. a kol.: Hrady, zámky a tvrže v Čechách, na Moravě a ve Slezsku III – Severní Čechy. Praha 1984, s. 227. 2) Sedláček, A.: Hrady, zámky a tvrže Království českého XIV. Praha 1923, s. 434. 3) Internetové stránky obce Košice. 4) citace v pozn. 1. 5) citace v pozn. 2. 6) citace v pozn. 3. 7) Kolektiv: Encyklopedie českých tvrzí I – III. Praha 1998 – 2005.

Červená bašta hradu Švihova

Milan Novobilský

(pokračování)

Exteriér bašty

Strana jižní. Tato strana bašty vznikala současně se stavbou západního paláce a lze předpokládat, že komunikační propojení obou staveb má logickou návaznost. O tom svědčí jak provázaný líc cihelného zdiva v severozápadním koutě paláce, tak i z lomového kamene provázaný dochovaný výběh vnějšího líce východní zdi paláce s baštou, který na ní plynule navazuje.

Do výše cca 4 m je jižní líc zdiva bašty vyzděn převážně z cihel, na straně vlevo od vstupu do bašty převažuje do výše 2,8 m kámen. Asi ve dvou třetinách výšky cihelného líce je do zdiva vsazen trám, jehož existenci lze obtížně vysvětlit. Pokud by měl nést nějaký obklad – např. dřevěné táflování, byl by podobný trám osazen ještě při horní i dolní úrovni stěny. Levá strana líce je zjevně provázána s obvodovým zdivem západního paláce, kde vytváří severní stěnu velké okenní niky. Místy je v nice dochována ještě původní omítka, která přechází na jižní stěnu bašty. Na pravé straně od vstupu je cihelný líc přisazen na spáru ke střepe výběhu východní zdi paláce. Zde je situace velmi nepřehledná. Střep zdiva byl zjevně v pozdější době odtesán zhruba do výše zmíněného zazděného trá-

Švihov. Detail střílnové niky v přízemí Červené bašty na východní straně (foto 2011).

mu, aby lícoval s jižní stěnou bašty. Povrch byl omítkou a zbytky cihel či tašek ledabyly urovnány. Zdá se, že zmíněný střep, který byl kdysi dvorní zdí západního paláce, byl opatřen na vnitřní straně omítkou. Cihelný líc jižní stěny bašty byl k této omítkě jen přisazen. Její dolní líc však pokračuje do osekané a zhruba urovnané palácové zdi. Přitesání snad nějak souviselo s mělkým výklenkem, který byl dodatečně zřízen na protější straně nároží severního paláce v místě, kde proluka mezi západním a severním palácem ústila do parkánu. Nad průběhem trámu zarovnání provedeno již nebylo. Ve výši 510 cm nad úrovní terénu je patrné v celém průběhu jižního líce horizontální vylámaní až 70 cm vysoké kapsy, jejíž smysl nám uniká. Zhruba uprostřed svého průběhu je v kapse těsně nad pravým ostěním vstupu do bašty vylámaný velký otvor s převažujícím horizontálním rozměrem. Na východním konci výše zmíněné masivní kapsy je zdivo bašty provázáno s výběhem zdiva západního paláce. Pokud tvrdíme, že byl západní palác stavěn současně s baštou, pak si neumíme vysvětlit, proč nedošlo k provázání zdiva bašty na východní straně se zdivem paláce, které bylo snad již i omítnuté. Jediné vysvětlení se nabízí v tom, že východní zeď paláce srostlá s Červenou baštou byla vybudována dříve do výše prvního patra bašty, než západní palácová zeď. Ta byla provedena zajímavým způsobem. Nejprve byly z cihel vyzděny vnitřní niky oken včetně meziokenních pilířů přisazené k patrně starší zdi, do níž byla osazena okna s pískovcovými ostěními. Do stejné výše byla současně vyzděna i cihelná zeď, tvořící jižní líc bašty. Tato konstrukce sloužila jako bednění. Vnitřek byl pak zaházen kamenem a zalit maltou.

Nad vylámanou masivní kapsou je patrný otisk po trámu, který zasahoval až do hmoty východní zdi paláce. Trám přiložený k vnějšímu líci bašty průběžně procházel až do západní zdi paláce. Jeho účel není příliš zřejmý, ale nejedna-

Švihov. Pohled na proluku mezi Červenou baštou a severo-západním nárožím severního paláce. Vpravo dole část před-sazeného zdiva pod baštou. Uprostřed dole zbytek zdi vybí-hající z nároží paláce k baště. Pohled od severu (foto 2010).

Švihov. Interiér 1. patra Červené bašty. Pohled od východu (foto archiv autora. Nedatováno).

lo se o trám nesoucí stropní konstrukci, která byla uložena podstatně výše.

Jižní zeď druhého patra Červené bašty stavěného výhradně z lomového kamene má na východní straně o 28 cm odsazený líc od patra prvního. Na západní straně přechází její líc plynule do úrovně líce prvního patra. První patro bylo patrně nastavováno na zbytek starší šikmé zdi a na jižní straně respektovalo líc původní zdi. Druhé patro již tento líc respektovat nemuselo.

K pravému nároží tohoto patra bašty přiléhá vyzdívka proluky, která je v těchto místech širší, než vyzdívka níže. Na první pohled se zdá, že východní zeď bašty byla v této úrovni poněkud odsazena, ale bližším průzkumem bylo zjištěno, že jihovýchodní nároží tohoto patra bylo okoseno, aby umožnilo plynulý přechod z podstřeší paláce na ochoz

Švihov. Pohled na horizontální střílnu ve 2. patře Červené bašty se záporným trámem (foto 2007).

instalovaný na východní straně bašty, jak poznáme z popisu dále. Již zmíněný vstupní otvor je umístěn in situ. Dva otvory v pravo od vstupu umístěné v úrovni šikmého odskoku se zdají být kapsami pro uložení trámu. Pro nedostupnost však nemohly být blíže posouzeny.

Strana západní. Na této straně při styku bašty s palácem můžeme sledovat odsazení nároží bašty od paláce až do výše podlahy druhého patra bašty. Zdivo druhého patra se v koutě odsazení pouze zalamuje a šikmo dosedá na korunu palácové zdi. Můžeme tedy vyslovit domněnku, že toto patro bylo vystavěno až po vyzdění vnější zdi západního paláce. V horní polovině tohoto zešíkmeného úseku zdiva je patrná cihelná výplň zazděné střílnové niky.

Strana severní. Nevykazuje žádné stavební zvláštnosti, pouze v podstřeší jsou patrné tmavší otisky po svislých námětcích bývalého, ven vysazeného podsebití. Štukové pasparty kolem oken jsou novodobé.

Strana východní. Tato strana je mimořádná ve své vy-povídací hodnotě. Nese hlavně svědectví o tom, jaké staveb-ní úpravy zde proběhly v souvislosti s přístavbou budovy vestavěné do parkánu v 18. století a zbořené na konci čtyřicátých let minulého století. Protože některé konstrukce na této východní straně bašty sou-visejí i s přilehlou západní částí severního paláce, neomezí se popis jen na dotčenou část bašty.

Jak již bylo zmíněno, byla zeď bašty v místech, kde se k ní napojovala parkánová zeď odsazena, patrně z toho důvodů, že byl půdorys Červené bašty

špatně vyměřen a plynulé pokračování její východní zdi by uzavřelo proluku mezi palácem a baštou, se kterou se ve stavebním plánu počítalo. Parkánová zeď, kdysi přes 1,5 m široká byla provázána se zdivem bašty a dosahovala výšky přes 6 metrů. V období, kdy byla v 18. století vložena do parkánu nová budova, byla parkánová zeď ztenčena odesá-ním jejího vnitřního líce zhruba na tloušťku necelých 70 cm, což je dodnes patrné při vnitřním koutě této zdi ve styku s baštou, kde se ještě dochovalo původní omítnutí interiéru

Švihov. Pohled na vertikální střílnu ve 2. patře Červené bašty (foto 2007).

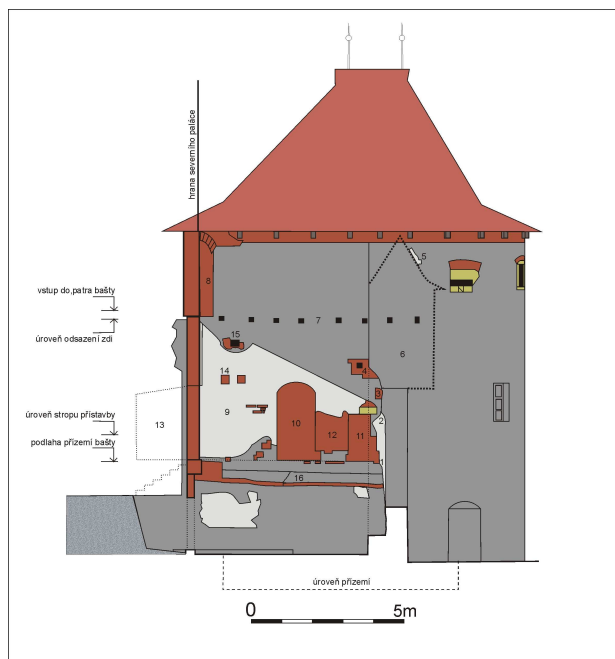

Švihov. Pohled na jižní průčelí Červené bašty (foto 2005).

budovy. Horní část dochovaného koutu přechází v zaoblení. Nad ním je patrné vylámaní kapsy pro první krokve zastřešení budovy, jež byla přisazena ke zdivu bašty. Spodní konec uložení krokve byl zabezpečen proti vysunutí cihelnou nadezdívkou. O něco výše, v blízkosti odskočení zdiva bašty se nachází čtvercový otvor obezděný cihlami, jehož účel nám uniká.

Těsně pod krovem bašty před úrovní vnějšího líce parkánové zdi se zachoval ojedinělý fragment omítky, který přiléhá k zastřešení obranného ochozu parkánové zdi, díky němuž můžeme zhruba rekonstruovat celkovou výšku i vyložení podsebití. Cca 3 m od koruny zdiva bašty směrem dolů je patrná horizontální linie celkem sedmi kapes po uložení trámů. Velikost kapes je 15 – 20 x 20 cm. Tyto otvory připomínající kapsy po samonosném lešení se nikde jinde na povrchu bašty nevyskytují. Lze se tedy oprávněně domnívat, že se jedná o kapsy po někdejším ochozu. Tomu odpovídá i jeho úroveň, která je totožná se spodní částí ven vyložené horní vyzdívky proluky mezi baštou a palácem. Tato vyzdívka dosedá na hranu sešikmeného nároží, kolem něhož se vstupovalo do podstřeší paláce. Této úrovni však neodpovídá úroveň ochozu parkánové zdi. Parkánové zdi kolem hradu byly vystavěny do stejné výšky. Provoz po ochozech byl plynulý. Počítalo se s průchodností celého parkánového okruhu. Okružní komunikace neměla být přerušena ani vestavbou západního paláce do parkánového prostoru, jehož podstřeší mělo umožňovat průchod na severní parkánový ochoz. Západní palác byl však vybudován s ohledem na jeho reprezentační využití a světlá výška stropů byla poměrně velká. Podlaha podstřeší paláce se tím ocitla asi dva metry nad úrovní parkánových ochozů. Tato rozdílná úroveň byla za vstupní věž do jádra hradu řešena sestupujícím schodištěm tak, aby bylo možné dosáhnout ochozu jižního úseku západní parkánové hradby. Podobně musel být vyřešen i výškový rozdíl mezi ochozem na Červené baště, který se nacházel v úrovni palácového podstřeší, a severním ochozem parkánu. Protože na zdivu Červené bašty nepozorujeme žádné stopy po konstrukci schodiště, musíme se domnívat, že bylo instalováno až uvnitř zakryté konstrukce ochozu. Pokračující průběh kapes trámů ochozu před líc parkánové zdi tomu napovídá.

Níže pod trámy se dochovala poměrně velká plocha omítek, jejichž horní zakončení šikmo sleduje průběh přiložené krokve. V omítce nacházíme dva zazděné otvory, z nichž levý (při pohledu na baštu z parkánu) je někdejší vstupem do prvního patra Červené bašty z prostoru podkroví

Švihov. Kresbný pohled na východní průčelí Červené bašty. Červeně vyznačeny cihelné zadržky, bíle dochované omítky.

budovy vestavěné do parkánu. Beze vší pochyby se jedná o vchod prolomený v novověku, neboť jeho záklenek zasahuje, stejně tak jako záklenek stávajícího vstupu v patře bašty, do nástěnné malby v interiéru. Menší zazděný obdélný otvor napravo vznikl patrně současně se vstupem jako jeden velký vylámaný otvor, který byl rozdělen cihelným

Švihov. Pohled na východní stranu Červené bašty a severozápadní nároží severního paláce. Šipkami vyznačena trámová výměna – kapsy A-A, kapsy B-B a místo odřeznutého stropního trámu C (foto 2005).

Švihov. Vyobrazení hradu na pohlednici z r. 1911. Patrná je střecha vestavěné budovy a komín přistavěný k severnímu průčelí paláce (sbírka Z. Martínka).

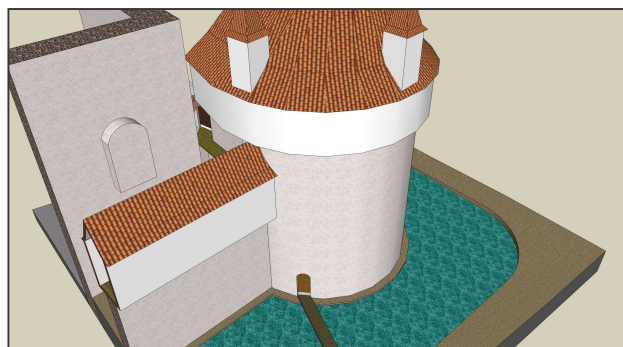
přířem na dva samostatné prvky. Cihly přířem jsou tmavší než cihly, jimiž byly otvory později zazděny. Účel tohoto otvoru je neznámý. Možná procházel až do interiéru bašty, nástěnné malby jsou v těchto místech odstraněny a končí zhruba ve svislé linii v úrovni pravé strany zazdívk. Snad šlo o příkládací niku do kamen, protože obytný a pak kancelářský prostor prvního patra musel být nějak přijatelně vytápen. Chybí však doklad o existenci komínu, který mohl padnout za oběť novodobějším úpravám. Památková úprava interiéru, která spočívala hlavně v obnově všech opadáných omítek, neposkytuje žádný prostor pro konkrétnější úvahy.

Úroveň prahu vstupu je ve stejné úrovni s dolní částí mělké niky dodatečně vylámané do severozápadního nároží severního paláce. Na starém plánu z roku 1947¹⁾ je patrné stoupající schodiště instalované na konci proluky v místě niky. Odtud se přichází dostal do úrovně podstřeší vestavěné budovy, ze které se dalo vejít do nově prolomeného vstupu vedoucího do patra bašty. Nika měla zřejmý účel rozšířit proluku mezi západním nárožím severního paláce a baštou pro instalování dveřního otvoru, jehož konstrukce by jinak velmi zúžila světlou šíři průchodu.

Zhruba v úrovni záklenku zazděného vstupu vlevo od něho se nachází dvojice druhotně provedených kapes. Levá kapsa šikmo směřovala ke zdi severního paláce, kde byla ve stejné úrovni vysekána další šikmá kapsa. Se vši pravděpodobností se jedná o kapsy, do kterých byl vložen rozpěrný nosný trám, na jehož konci uloženém na straně paláce byl vztyčen sloupek nesoucí pozednici, o níž se opíraly krokve zastřešení vestavěného objektu. Na zdi paláce totiž nenalzáme žádné, byť zazděné stopy po vysekaných kapsách, kam by byla zhlaví krokví uložena. Dochované kapsy po stropních trámech na fasádě paláce prozrazují úroveň stropní konstrukce vestavěného objektu. Zde byly sloupky nesoucí pozednicový trám, přiložený ke stěně paláce, podepřeny konci stropních trámů. Pokud by byl strop realizován ve zjištěné úrovni až k baště, pak by se trámy ocitly zhruba uprostřed výšky prolomeného vstupu do jejího patra. Musel tudíž vzniknout v části vestavěné budovy před novým vstupem do bašty prostor s nižší úrovní podlahy, kam již trámový strop nezasahoval. V tomto případě nemohly být svislé sloupky opřeny o konce trámů, a proto bylo přistoupeno k výše uvedenému konstrukčnímu řešení šikmé trámové výměny. Markantní je, že stěna severního paláce v rozsahu

mezi baštou k první dnes nedochované příčné zdi vestavěného objektu byla bíle omítnuta na starší pozdně gotické omítky. Prostor krovu v dalším průběhu budovy již nikde omítán nebyl. Sloužil pouze ke skladování. Tato situace vymezuje přesně rozsah podstřešního prostoru, který sloužil jako síň, odkud se dalo vstoupit nově prolomeným otvorem do patra bašty, případně sestoupit do přízemí vestavěného objektu. Na bílé omítkové ploše však můžeme sledovat ještě jeden velmi zajímavý a podstatný detail. Pod dvojicí kapes na severní straně fasády je zachován zbytek čistě odříznutého trámu, který byl překryt zmiňovanou bílou omítkou. Trám se nachází v úrovni stropních trámů vestavěné budovy a naznačuje starší prostorové členění tohoto objektu.

Účel dalších dvou kapes není zcela zřejmý. Patrně také souvisel s konstrukcí krovu. Levá kapsa na stěně paláce je dnes zazděna a přetažena omítkou při nedávné rekonstrukci fasády paláce. Ještě o něco výše nad dvojicí kapes ve východním průčelí bašty zeje otvor další šikmé kapsy, jehož protější kapsu na stěně paláce marně hledáme. Konec šikmého trámu byl u palácové stěny patrně začepován do sloupku, vztyčeném na šikmé výměně. O tento trám se opíral horní konec krokve přilehlé ke zdivu bašty, jenž nemohl být kotven do tenké půdní vyzdívký proluky.

Švihov. 2D rekonstruktivní perspektivní vizualizace Červené bašty a jejího okolí na počátku 16. století. Pohled od severovýchodu.

Pod úrovní vstupu do bašty se nachází v celém rozsahu šířky parkánu vylámaná horizontální kapsa se zbytky odtesaných cihel, do níž bylo vloženo klenutí přilehlé prostory. Na původním zaklenutí spočívala podlaha podstřešní prostory. Část segmentového oblouku klenby je ještě viditelná v severozápadním dochovaném koutě vestavěné budovy.

Přízemní zbytek parkánové zdi je u bašty vně i uvnitř druhotně vyplněn cihlami a ledabyle skládaným kamenem. Zřejmě tu kdysi existoval prostup. Žádné další významné stopy po starších a jiných konstrukcích nejsou na zkoumané východní straně Červené bašty patrné.

Zastřešení bašty. Krov Červené bašty a šindelová krytina je novodobá z 20. století. Původní gotický krov spočíval na hrázděném vyloženém podsebití, po jehož vnějších vzpěrách se dochovaly na vnějším povrchu bašty otisky svislých námětků.

Poznámka: 1) Plán viz Štorm, B.: Obnova Státního hradu Švihova, Zprávy památkové péče XIV/1954, s. 166.

Drobnosti, dodatky, opravy, informace, zajímavosti, ohlasy

Rožmberský stále mládne

Je to neuvěřitelné, ale kolega a kamarád Petr Rožmberský je šedesátníkem. Ale co pak je to šedesátka, jak se zpívá v jedné předválečné písni. Někdo se v tomto věku cítí být již starý a těší se na tak zvaný zasloužený odpočinek. To však není Petrův případ. Tak, jak ho znám, s každým dalším rokem je stále vitálnější a na důchod se těší jen proto, aby mohl cele bádát. Takže Petra vlastně žádný důchod nečeká. Nebude posedávat na lavičce v parku a krmít holuby, ale bude vysedávat v archivech a u klávesnice počítače. Jeden můj přítel malíř tvrdil, že teprve smrt mu vyrazí štetec z rukou. A měl pravdu. A tak nějak to vidím i u Petra. Ale na tyto úvahy je ještě mnoho času. Je pravdou, že zapálení a nadšení pro jakoukoliv lidskou činnost člověka omlazuje. A já to na Petrovi dlouhá léta sleduji. Jeho elán je nezměrný a posedlost odkrývat neznámé dějiny naší středověké i novověké minulosti neutuchající. Neúnavně a systematicky rozkrývá spletitosti českých rodů a odhaluje neznámá, zapomenutá i pozapomenutá sídla společenských elit v širokém kontextu.

Je to již téměř 40 let, co Petr přinesl při jedné ze svých trampských toulek ze zvědavosti do Západočeského muzea v Plzni objevený pravěký střepek, aby zjistil něco o době, ze které pochází. A tím začala jeho badatelská životní pouť. Zvědavost přerostla v touhu objevovat a interpretovat. Záhy si našel Petr zálibu ve vyhledávání a lokalizování zaniklých středověkých osad, které se věnoval velmi pilně až do založení Klubu Augusta Sedláčka, jímž se stal zakládajícím členem v roce 1984. Od té doby se jeho zájem nutně přesunul především na rodovou historii držitelů hradů, tvrzí i zámků a stavebně historický vývoj těchto památek. Ale i dnes si ještě Petr „odskočí“ ke svému prvotnímu zájmu – středověkým osadám.

Petr Rožmberský se narodil 28. ledna 1952 a vyrůstal na Petrohradě v Plzni. Již od dětství jej nesmírně bavila četba, až jeho rodiče pojalí podezření, zda netrpí nějakou záhadnou nemocí. Ale touha po vědění nebyla shledána jako nebezpečná nemoc. Ostatně, Petr si rád od knih odběhl, aby mohl se svoji partou podnikat dobrodružné výpravy do nedalekého okolí svého bydliště. Ani různá alotria mu nebyla cizí, a tak někdy musel unést oprávněný hněv rodičů.

Po ukončení základní školy se Petr vyučil prodávčem. To již jezdil o víkendech trampovat mimo jiné s osadou Alberta do Kachního údolí u Stříbra. To ještě zdaleka netušil, že se jednou zúčastní archeologického výzkumu tohoto campu v rámci neobvyklého počínu Západočeské univerzity, jež podpořila výzkum katedry archeologie v rámci poznávání fenoménu českého trampského hnutí. Dnes Petr s žertem dodává: „Nikdy jsem ani nepomyslel, že se jednou stanu živoucí archeologickou fosilií.“ Jen pro zajímavost a pousmání: Při výzkumu byly nalezeny Petrovy ohořelé krepšilonové ponožky na místě, kde je před více jak 40 lety ponechal.

Po vojně pracuje jako strojní knihař v tiskárně a žení se. Se svoji manželkou Věrou Rožmberskou, posléze pracovnící, oddělení středověku Západočeského muzea v Plzni, podniká objevné cesty po Plzeňsku, kde společně vyhledávají zaniklé středověké vesnice.

Záhy zakládá kartotéku zaniklých středověkých osad. Dodnes vzpomínám na jeho stoleček, který mu byl přidělen na pracovišti archeologů středověku se šuplíčky, které byly zcela naplněny pečlivě seřazenými katalogizačními kartičkami středověkých vsí. Stále do nich připisoval nové a nové zjištěné údaje.

Ve Vochově, kam se po svatbě odstěhoval, představuje rodinný domek a přechází na práci tuneláře v plzeňském historickém podzemí. Tato těžká práce je vykoupena poznáváním středověké keramiky a tak Petr nabývá opět nových zkušeností ve spolupráci s archeology Západočeského muzea. Posléze přechází do nepetržitého provozu plzeňské papírny. Přes den bádá v archivu a večer nastupuje do práce jako barvič a mleč.

Po 20 letech práce v papírně podnik krachuje a dílem náhody se stává, že v roce 2005 nastupuje jako skladník do oddělení výzkumných záměrů katedry archeologie Filozofické fakulty Západo-

české univerzity v Plzni, kde působí především při výzkumech zaniklých středověkých vesnic i publikačně. Po ovdovění se stěhuje do Plzně a v roce 2011 po ukončení činnosti zmíněného oddělení působí jako soukromý poradce ve společenských vědách.

Stále je jednatelem Rady KASu i plzeňské pobočky, organizuje schůzky, přednášky, zájezdy, autovycházky. Rediguje klubový zpravodaj Hlásku a také sborníky Dějiny staveb a Jižní Plzeňsko, tak jako publikace vydávané v edici Zapomenuté hradky, tvrže a místa. Jeho odborný zájem se přesunul do mladších fází historie, ale nezanedbává ani panská sídla. Připravuje s přáteli z KASu knihy Rytíři Karlové ze Svárova, dědiční strážci dveří Království českého a Poustevníci, poustevny a pouště Plzeňského kraje.

Petr Rožmberský má práce stále dost, a my se jen můžeme těšit na výsledky jeho dalších badatelských aktivit, které neberou konce. To však neznámá, že by se z něho stával člověk zadumaný a nespolečenský. Ba naopak. Bez něho si nelze ani chod našeho klubu představit a jeho účast na měsíčních schůzkách je pro nás všechny osvěžením ducha i dobré nálady. Petr je člověk, který o ničem moc nemluví, ale o to více koná. Pro svoji upřímnou a srdečnou povahu je všemi oblíbený a děvčata z klubu se kolem něho jenom točí. To vysvětluje, proč Rožmberský stále mládne. Zkrátka jeho život byl a bude vždy naplněn ušlechtilým zájmem, který mu nedovolí zestárnout (viz obrázek).

Petr je neuvěřitelně plodný a uznávaný profesionální badatel. Nemohu použít termín amatérský, byť se téměř celý život živil úplně jinou prací. Ale jeho dlouholetá, nepřetržitá a erudovaná badatelská činnost na poli vědy a přínosy pro poznání dějin středověku i novověku by si konečně zasloužila společenského uznání.

Nezbývá než popřát Petrovi Rožmberskému pevné zdraví, neboť optimismus by mohl všem rozdávat a také mnoho potěšení při jeho badatelské činnosti. Také bych chtěl i za ostatní členy našeho klubu Petrovi poděkovat za jeho dlouholeté aktivity vedoucí k rozvoji Klubu Augusta Sedláčka, který by bez něho nebyl tím, čím je.

Na závěr uvádím bibliografii od roku 2002. Bibliografie do roku 2001 je uvedena v článku Petr Rožmberský padesátníkem – viz Hláška XIII, 2002, č. 1, s. 8 – 9.

Zkratky: **P.R.** – Petr Rožmberský v případě spolutvorství. **H** – Hláška, zpravodaj Klubu Augusta Sedláčka. Vydáváno v Plzni. **JP** – Jižní Plzeňsko. Vydáváno v Blovicích. **VS** – Vlastivědný sborník – čtvrtletník pro regionální dějiny severního Plzeňska. Vydáváno v Mariánské Týnici. **ČP** – České památky – časopis pro přátele památek a historie. Vydáváno v Plzni. **SR** – Sborník Muzea Dr. Bohuslava Horáka v Rokycanech. Vydáváno v Rokycanech.

2002: V. Machová – A. Noháčková – P.R.: Drobnosti ze Štáhlav. H XIII, 4 – 6; V. Machová – P.R.: Odhad statku Chocenice 1674. H XIII, 10 – 11; Zapomenuté sídlo Raková. H XIII, 12 – 13; P.R. – V. Machová – M. Fiala: Zámek a tvrz Nebílovy. Plzeň; P.R. – V. Machová: Přestavba zámku v Rochlově. H XIII, 61 – 62; P.R. – V. Machová: Zámek a tvrz Chocenice. Plzeň; M. Novobilský – P.R.: Hrad Litice u Plzně. 2. vydání. Plzeň.

2003: Chtěli mniši podvádět? H XIV, 13; K průzkumu zámku v Rochlově. H XIV, 16 – 17; P.R. – V. Machová: Portál v Mladotčích. H XIV, 17 – 18; V. Ryšavý – P.R.: Červené Poříčí a Borovy v 60. létech 18. století. H XIV, 21 – 25; Historie vrchnostenských sídel v Rochlově. H XIV, 28 – 31; Mitrvald a Mitrvald. H XIV, 49 – 50; Hraběcí sídlo v Seči. H XIV, 53 – 56; P.R. – V. Machová: Tvrz Žďár ve Smederově. JP I, 49 – 63; Něco o kostele, pohřbech a

poustevníkovi v Seči. JP I, 85 – 90; Ves Jezná. Dějiny a památky malé vesnice. 2. vydání. Plzeň; Štěnovice hrad, tvrz a zámek. 2. vydání. Plzeň.

2004: Dvacet let Klubu Augusta Sedláčka. H XV, 1 – 4; Po-leňská tvrz v obraze písemných pramenů. H XV, 16 – 18; Zámek Hradiště. Blovice; PhDr. Miroslav Hus jubilující. H XV, 60 – 61; M. Novobilský – P.R.: Hrad Držka u Skořic. 2. vydání. Plzeň; Vlčí existuje nejméně 650 let. JP II, 17 – 28; Šlechta v blovických matrikách 1647 – 1720. JP II, 81 – 96; Tři žádosti z roku 1839. JP II, 129 – 132; P.R. – J. Hajšman – V. Machová: Dolní a Horní Lukavice. Plzeň; M. Novobilský – P.R.: Hrad Držka u Skořic. 2. vydání. Plzeň.

2005: Rytířské a baronské sídlo v Nové Vsi. H XVI, 4 – 7; Větev rodu Pernklo z Šenraitu na Budči a v Městě Touškově. H XVI, 11 – 13; Aliance rodu z Litic a z Potštejna s Rožmberky. H XVI, 25 – 26; Aedilis Bulla a Maggi v Oselcích. H XVI, 27 – 28; Dodatek k Draženovu a k Vlčí. H XVI, 43; Zájímavosti z nejstarší vejprnické matriky. VS XV/2, 8 – 15; M. Novobilský – P.R.: Hrad Skála u Přeštic. Plzeň.

2006: Hrad Roupov ve starých popisech a vyobrazeních. H XVII, 3 – 7; O panském sídle v Robčicích. H XVII, 12 – 13; Přání pana Smitky. H XVII, 28 – 29; P.R. – M. Novobilský: Panská sídla v Mirošově. 2. vydání. Plzeň; P.R. – M. Novobilský: Hrad Buben u Plešnic. 2. vydání. Plzeň; Existovalo panské sídlo Žíkov? H XVII, 38 – 41; Rytířské, baronské a hraběcí sídlo v Podhůří. H XVII, 41 – 43, 54 – 59; In arce Tribbel Copulaty sunt. H XVII, 46; P.R. – T. Karel: Zámek a tvrz v Luhově. Plzeň; Merklín před 650 lety. JP IV, 40 – 46; Obyvatelé Krašova ve 2. polovině 17. století. ČP 17, č. 1-2, s. 8 – 10; Soupis zaniklých středověkých vesnic na Rokycansku. In: P. Vařeka a kolektiv: Archeologie zaniklých středověkých vesnic na Rokycansku I. Plzeň 2006, s. 13 – 56; Stavba špitálu v Kralovicích. In: Dějiny staveb 2006. Plzeň 2006, 61 – 62.

2007: P.R. – V. Chmelfř: Zámek v Darové. H XVIII, 8 – 10; Úděl v Otěšicích. H XVIII, 12 – 13; Mostnice. H XVIII, 14; Hradební zeď. H XVIII, 29; Tillingár ze Strádáně. VS XVII/1, 20 – 24; 2, 19 – 24; M. Řezáč – M. Uherský – P.R.: Příspěvek k lokalizaci zaniklého středověkého sídliště Bolemil u Chotěšova, okr. Plzeň-jih. In: Sborník Západočeského muzea v Plzni – Historie XVIII. Plzeň, 164 – 174; P.R. – P. Vařeka – R. Veselá: Zaniklá středověká vesnice Borek v Plzni-Bolevci. In: Sborník Západočeského muzea v Plzni – Historie XVIII. Plzeň, 175 – 191; P.R. – T. Karel: Zámečky Hochperk a Křemelák. H XVIII, 37 – 40; V. Bumbička – T. Karel – P.R. – M. Wasková: Architektonický článek z Nové Vsi. H XVIII, 53 – 55; Merklínský zámek a jeho obyvatelé v nejstarší matrice. H XVIII, 58 – 60; Příspěvek k hradištským mlýnům. VS XVII/3, 6 – 9; J. Lásková – P.R.: Kostel sv. Mikuláše ve Zdemyslicích. JP V, 67 – 76; K. Nováček – P.R.: Někdejší farní ves Bijadla u Merklína. JP V, 39 – 54; P.R. – Novobilský, M.: Gotická tvrz a zámecká pevnost Kaceřov. Plzeň; Barokní černá kronika. ČP 18/1-2, 12 – 14; Příspěvek ke vzniku a motivaci některých příjmů a příjmení. Acta onomastica XLVIII, 152 – 155. Praha.

2008: Panské sídlo ve Lhotě pod Radčem. H XIX, 43 – 44; P.R. – M. Novobilský: Královský hrad Radyně. 2. vydání. Plzeň; Zaniklé vesnice jižního Plzeňska. Blovice; Dějiny bádání o zaniklých vesnicích Plzeňského kraje. In: V. Dudková – J. Orna – P. Vařeka: Hledání zmizelého. Archeologie zaniklých vesnic na Plzeňsku. Plzeň, 9 – 12; Zámky Radnice a Liblín s dodatky k zámkům v Úlicích a Oseku. H XIX, 56 – 58; Šlechtické sídlo Jarkovice. H XIX, 62 – 63; Barokní matriky: Hotová černá kronika. Plzeňský deník z 26. 11. 2008, s. 6; Z dějin těžby zlata. In: Plzeňsko – příroda, historie, život. Praha 2008, 447 – 448; Zelenohorské panství roku 1558. JP VI, 31 – 36; P.R. – J. Lásková: Pomístní jména na katastru Zdemyslic. JP VI, 49 – 60; Mlýn, chalupa a hospoda v Podhůří. JP VI, 93 – 98; Osecké dvory, rybníky, hutě a mlýny. SR 20, s. 29 – 45; Velmi křehké vztahy. Sex, nevěra a soužití v dobách minulých. ČP XIX/1-2, 14 – 18; Dodatky k soupisu zaniklých středověkých vesnic na Rokycansku. In: P. Vařeka a kolektiv 2008: Archeologie zaniklých středověkých vesnic na Rokycansku II. Plzeň, s. 127 – 130.

2009: Drobnosti k sídlům v Odolenově a Zdeslavi. H XX, 13 – 14; O. Slabý – P.R.: Tvrz ve Smilovicích. H XX, 19 – 21; Krátce

o údělu v Běšinech. H XX, 28 – 29; Zumrové z Herštic na Nová-kovicích, Horní Lhotě a Neznašovech. H XX, 33 – 36; V. Chmelfř – P.R.: Nový Dvůr u Pňovan. H XX, 54 – 56; Zánik zámku v Srbicích. H XX, 61 – 62; O mlýnech na potoce Víška I. JP VII, 65 – 88; K prvním zmínkám o Hájích a Úněticích. JP VII, 43 – 49; Sklárna ve Sklené Huti. SR 21, s. 3 – 16; P. Vařeka – P.R. a kolektiv: Středověká krajina na střední Úslavě I. Plzeň. Dějiny sídel na střední Úslavě. In: P. Vařeka – P.R. a kolektiv: Středověká krajina na střední Úslavě I. Plzeň, s. 25 – 70; V. Červenka, – M. Novobilský – P.R.: Tvrze Bezděkov a Hradiště u Kasejovic. Plzeň.

2010: Otázka parkánu u tvrzí. H XXI, 13; Zlostný farář aneb Nejstarší matrika fary Kadov. ČP XX/1-2, 14 – 20; Hora – označení panských sídel v 17. století. H XXI, 29 – 30; Zaniklý chemický průmysl na Chříčsku I. VS XX/1, 18 – 23; J. Anderle – P.R.: Nový a starý zámek v Týnci. H XXI, 33 – 37; Zaniklý chemický průmysl na Chříčsku II. VS XX/2, 18 – 23; Zaniklý chemický průmysl na Chříčsku III. VS XX/3, 18 – 22; Zaniklý chemický průmysl na Chříčsku IV. VS XX/4, 12 – 18; O mlýnech na potoce Víška II. JP VIII, 39 – 70; Podnikatelé Schürerové z Waldheimu a jejich působení v 17. století na Rokycansku. SR 22, 43 – 67; Kunčin Hrádek a kostel Všem svatých v Plzni. Plzeň, 2. vydání; Česká příjmi typu Kobrle, Šebrle z německých hypokoristik na -rle. In: Acta onomastica LI/2. Praha, 542 – 546; Hora – označení panských sídel v 17. století (Onomastické zprávy a poznámky). In: Acta onomastica LI/2. Praha, 624 – 626.

2011: Hrádek v Újezdci na Klatovsku. H XXII, 24 – 25; Italo-vé v Dolanech na chříčském panství. VS XXI/1, 15 – 21; Panské sídlo v zatopených Dolanech. H XXII, 33 – 39; K nově zjištěnému vyobrazení hradu Vlčejna. H XXII, 57 – 58; Gottfrýdové z Žebnice. VS XXI/3, 10 – 21; Přestěhové hospodářské dvory. JP IX, 3 – 32; Výročí Kucín, Nezdeřva a Přebudova. JP IX, 107 – 111; Stavby Vratislavů z Mitrovic na Mirošovsku. Kuděj, časopis pro kulturní dějiny 12/2011, č. 1, s. 232 – 240; P. Vařeka – L. Holata – P.R. – Z. Schejbalová: Středověké osídlení Rokycanska a problematika zaniklých vsí. In: Archaeologia historica 36/2. Brno 2011, s. 319 – 342; Mirošovské železné hutě do roku 1726. SR 23, (ještě v tisku); P.R. – M. Řezáč – J. Orna: Srbská Hůrka – vývoj osídlení, kostel sv. Víta a jeho sídelně-historický kontext. In: Archeologie západních Čech 2. Plzeň, (ještě v tisku).

Milan Novobilský

Pravá totožnost Petra Rožmberského odhalena?

Jan Anderle

Zasvěcení delší čas bez rozhodného důkazu tuší, že Klub Augusta Sedláčka (KAS) existuje jen proto, aby zakryl pravou totožnost osoby, která v něm odnepaměti působí jako tajemník pod jménem Petr Rožmberský, a umožnil jí za touto clonou mnohovrstevné veřejné působení.

Kdybychom se spolehlí na pravost podpisů pod nepravděpodobně vysokým množstvím odborných statí, připočetli k tomu všechny výkony redaktorské v řadě publikací a mnohé další aktivity, nutně staneme před otázkou: je to dílo jediného člověka a je-li, je on tím, za koho se prohlašuje?

Veřejnost žádá, aby jí konečně byla odkryta pravda. Ukazuje se ale, že konspirační síť, která kryje toho, jenž si sám říká Petr Rožmberský, je spletena vskutku důkladně, takže na rozuzlení bude nutno vyčkat, pokud je na ně vůbec naděje. Oprávněně se však přesto ptáme, kdo se skrývá pod takto svrchovaně feudálním jménem a co z titulu své tajemnické funkce tají?

K dokonalému zmatení nám klade před oči ještě jinou tvář, tvář odepřené pedagoga. Při snaze unikat pozornosti dotyčný ale přece jen zanechává stopy. Jeví se v až příliš okaté snaze splynout s prostředím dneška násilnou aktualizací jazyka. Bere dech v tomto směru projevená síla vlivu, kterou tato osoba, tahajíc za nitky vedoucí do nejvyšších míst, vládne, nicméně fakta hovoří jasně (nemá to ostatně při tom tahání tak daleko, postavení zpráva vedle sebe, sahám mu sotva do podpaží).

Předpokládáme, že za účelem skrytí jeho identity došlo k založení jisté university, která si ovšem z výše uvedené příčiny říká univerzita, má fakultu filozofickou (zvýraznil J. A.), ta pak sklep a

v něm mříž, za níž v zasutém koutě takřečený Petr Rožmberský občas sedá, vyhýbaje se aktivnímu podílu na výuce studentstva poukazem na kvalifikační předpoklady – vyučený prodávač, většinu profesní dráhy horník, jinak též tramp a veselý muzikant. Nelze ale zcela zabránit, aby studující přesto nevzhlíželi k této postavě se široko daleko nejrozsáhlejší publikační činností.

Vysoká místa zřejmě jsou na cestě k odhalení pravé totožnosti alias Petra Rožmberského. Prozradil to únik informací, kterého se na přelomu milénia dopustila pracovnice ministerstva kultury ČR, když na adresu KAS, obhospodařovanou jeho tajemníkem, zaslala žádost: Vážený pane Sedláčku, chtěla bych se zúčastnit Vaší konference... a žádám Vás proto o zajištění stravy a ubytování na Vašem zámku v Nečtíněch.

Z rozporuplných zpráv jsme zákonitě zmateni a je zřejmo, že právě to bylo jejich cílem. Proslýchá se, že Petr Rožmberský dovršuje šedesát let věku. Ve světle ministerského úniku tomu ale nelze valně připisovat věru, co když to napřesrok bude sto šedesát (*1843)? Proto jen pro jistotu, kdyby se ukázalo, že první údaj není mystifikací, Petře Rožmberský (nebo kdo vlastně jsi), stále zdraví!

Už jste četli...?

Durdík, T.: **Hrad Džbán**. Edice Vlastivědná knihovnička SPS, svazek 18. Praha 2011. Formát A5, 112 stran. Bohatý obrazový materiál – ikonografické prameny, plány, fotografie, archeologické nálezy, kresebné rekonstrukce. Publikace se podrobně věnuje zapomenutému a stále neprobádanému hradu i památkám v jeho okolí. Kniha je v běžném prodeji, lze ji též objednat na adrese pmikota@post.cz.

Petr Míkota

Humpolec v zrcadle času I. Spolky a spolkový vývoj. Vydalo Město Humpolec v roce 2011. Výpravná publikace, kvalitní papír, pevná vazba, formát A4, 180 stran, náklad 600 ks. Kapitolu Klub Augusta Sedláčka, pojednávající o historii a aktivitách humpolecké pobočky klubu především na hradě Orlíku, napsal F. Kocman.

Snad ještě výpravnější knihu **Hrad Orlík nad Humpolcem** vydalo roku 2010 také Město Humpolec (A4, 260 stran, kvalitní papír, pevná vazba, náklad 1000 ks) Mezi autory jednotlivých kapitol najdeme nejen členy humpolecké pobočky, ale i pobočky pražské (T. Durdík). O málokterém hradu vyšla tak pěkná monografie. Obě publikace byly bezplatně zaslány knihovně KASu do Plzně, za což velmi děkujeme, tak jako za publikaci následující:

Zpravodaj muzea v Hradci Králové 34/2008-2009. Vydalo Muzeum východních Čech v Hradci Králové v nákladu 400 ks (A5, 180 stran). Z obsahu: R. Bláha – J. Kalferst – J. Sigl: Přírůstky archeologické sbírky MVČ Hradec Králové v roce 2007, 3 – 21. Mimo jiné nálezy z lokalit: tvrzíště u dvora Vranov, tvrzíště „Gotthard“ u Hořic v Podkrkonoší, hrad Výrov, tvrzíště Nerošov, Nový hrad, hrad Velký Vřešťov, „Na zámku“. J. Musil: Přehled archeologických akcí a přírůstků do sbírek Regionálního muzea v Chrudimi za rok 2006, 22 – 32. Mimo jiné z lokalit: hrad Rabštejnec, hrádek „Ma Komárce“ u Zdislavi z destrukce roubené věžové stavby. J. Musil: Přehled archeologických akcí a přírůstků do sbírek Regionálního muzea v Chrudimi za rok 2007, 33 – 49. Mimo jiné lokalit: Hlinsko v Čechách ulice „U Tvrze“, sídlo u kostela v Kosteletci u Heřm. Městce, Lukavice tvrzíště Kočičí hrádek, Nové Hrady u Skutče hrad „Boží dům“ poloha Starý zámek, stráž pod hradem Stránov, kurie Pařížov, tvrzíště Pěšice „Na Hradisku“, pod zříceninou hradu Lichnice, hrad Oheb, na předhradí hradu Rychmburka nalezena bašta; hrad Rabštejnec, opevnění „Kusá Hora“ Srbece u Luže, „Na Hradě“ Topol, hrad Žumberk. E. Ulrychová: Archeologické nálezy z terénních akcí muzea v Jičíně v roce 2007, s 50 – 56. Mimo jiné nálezy z lokalit: u hrádku ve Spařencích, u tvrzíště Nemyčevy, hradiště Hrádky Zámostí. D. Vích: Přehled archeologických akcí regionálního muzea ve Vysokém Mýtě za rok 2007, s. 57 – 73. Mimo jiné nálezy z lokalit: hrádek Zítkov a předpolí hradiště nad Darebnicemi Choceň, hrad Orlík u Sudislavi. J. Kalferst: Bronzová hlavice palcátu z Mlázovic, okr. Jičín, s. 173 – 177.

Catellologica bohemia 12. Recenzovaná publikace pro kastellologii českých zemí. Praha 2010. Editor Tomáš Durdík. Vydává Archeologický ústav AV ČR Praha v. v. i., Společnost přátel starožitností Praha. Formát A4, 654 stran, náklad neuveden. Adresa

redakce: durdik@arup.cas.cz. Studie: K. Sklenář: Františka Petery Rohoznického „seznamy hradů a hrádků v Čechách“ 1865 – 1867), 9 – 23; D. Kovář: Středověké fortifikace v povodí Vltavy na jižním Českokrumlovsku, 25 – 53; D. Kovář: Panská sídla nejnižší kvalitativní úrovně v raném novověku na Českobudějovicku, 55 – 68. Z evropské kastellologie: T. Olszacki: Hrad ve městě Kolo na pozdí staveb pravděpodobně založených Přemyslovci z Polska, 69 – 77. G. Stell: Scottish castellology and castellologists: A brief historical introduction, 79 – 88. I. Ose: Pläne der Befestigungen Lettlands und Böhmens aus dem 17. – 18. Jahrhundert im Kriegsarchiv in Stockholm – 89 – 98. Monografie: F. Záruba: Capella regia – kaple Všem svatých na Pražském hradě, 99 – 135; J. Matiasšek: Barbakán Pražského hradu. Rekonstrukce vývoje na základě archeologického výzkumu v roce 2007, 137 – 150; Z. Procházka: Hrad Švamberk-Krasíkov, kapitoly z dějin a stavební historie významného západočeského hradu, 151 – 191; J. Anderle – Z. Procházka: Dějiny a stavební vývoj kaple a hrobky na hradě Švamberku-Krasíkově, 193 – 236; I. Lehký – M. Sýkora: Nové poznatky o stavební podobě hradu Oltářík, 237 – 254; V. Knoll – J. Úlovec: Historie hradu a zámku Liebenstein v Libě, 255 – 291; F. Kasl: Předhradí hradu Libštejna – geodetické zaměření a povrchový průzkum, 293 – 304; J. Hronek – J. Dohnal: Poznatky komplexního geofyzikálního průzkumu předhradí hradu Libštejna, 305 – 318; D. Vích: Neznámá vrcholně středověká fortifikace na k. ú. Lanšperk, 319 – 343; J. Jánský: Dobytí hradu Rýzmerka a Starého Herštejna domažlickými husity v květnu roku 1421, 345 – 358; D. Janiš – R. Vrla: Hrad Komňa (Zuvačov) – jeho historie a stavební podoba, 359 – 368; V. Ryšavý: Stavba tzv. Dolního nebo Nového zámku v Bečově nad Teplou, 369 – 384; J. Hložek – R. Krivánek – M. Procházka: Komplexní nedestruktivní archeologický výzkum tvrzíště Hřebeč (Tasov) okr. Kladno, 385 – 396; J. Panáček – F. Gabriel: Tvrz v Ladech u České Lípy, 397 – 401; A. Mezuliánková: Povrchový průzkum tvrzíště Skomelno, okr. Rokycany, 403 – 414; L. Černá – P. Staněk – A. Žubek: Hrádek Rumberk – archeologický výzkum v roce 2009, 415 – 452. Militaria: S. Chmielowiec – V. Kašpar: K pochopení výskytu tzv. zbroje „posměšné“ či „bizarní“ a fenoménu „komična“ ve středověkém umění. Pokus o načrtnutí problematiky na základě ikonografických pramenů, 453 – 476; D. Figel – M. Hložek – J. Hošek – Z. Schenk – P. Žákovský: Interdisciplinární analýza roztržené železné hákovnice z hradu Helfštýn, 177 – 478; L. Hlubek: Soubor militárií z rýmařovské tvrže, 489 – 500. Každodenní život: T. Durdík – Z. Nemeškalová-Jiroudková: Mincovní nálezy na hradě Ronovci, 501 – 508; T. Durdík – P. Juřina – Č. Pavlík: Nález zbytků pozdně renesančních kachlových kamen na hradě Buštěhrad, 509 – 528. Materiál: J. Havlice: Hrad Vítkův Kámen – archeologický výzkum v hradním donjonu v roce 2004, 529 – 544; D. Kovář: Středověký hrádek u pošumavské Malče (okr. Klatovy), 545 – 550; D. Kovář: Předhradí hradu Velešína (okr. České Budějovice). Krátká zpráva o povrchovém průzkumu a zaměření středověké lokality, 551 – 556; K. Sklenář: Drobný příspěvek k ikonografii Kokořína v 19. století, 557 – 558; E. Ulrychová: Keramický soubor ze 13. století z hradu Brada (okr. Jičín), 559 – 562; F. Musil: Zaniklý zámek v Ostravě-Kunčičkách (Malých Kunčičkách), 563 – 566. Následující oddíly Kronika a Bibliografická referativní a informativní služba.

Rožmberský, P. – Chmelř, V.: **Rytíři Karlové ze Svárova dědiční strážci dveří Království českého**. Plzeň 2012. Kniha obsahuje kapitolu o sídlech pojednávaného rodu. Formát A5, 160 str., černobílé ilustrace, barevná obálka. V ceně 120 Kč (+ poštovné a balné) lze objednat u Nakladatelství Ing. Petr Míkota, u Bachmače 10, 326 00 Plzeň (pmikota@post.cz). Kniha byla darována knihovně KASu.

Rožmberský, P.: **Stavby Vratislavů z Mitrovic na Mirošovsku**. Kuděj. Časopis pro kulturní dějiny 12/2011, č. 1, s. 232 – 240. Vydává Západočeská univerzita v Plzni, FF, katedra filozofie, Sedláčkova 19, 306 14 Plzeň (rakm@kar.zcu.cz). Mimo jiné i nově zjištěné informace o stavbě zámku v Mirošově. Cena časopisu (A-B5, 259 str.) činí 130 Kč.

Musil, F.: **K problematice šlechtických sídel v Suchých Lazcích (část města Opavy)**. Časopis Slezského zemského muzea,

série B, 59/2010, s. 187 – 197. Za zaslání separátu do knihovny KASu děkujeme.

Památky středních Čech 25, 2/2011. Časopis Národního památkového ústavu územního odborného pracoviště středních Čech v Praze (výměna za Hlásku). Formát A4, 52 str., cena 60 Kč, distribuce: tel. 274008285, e-mail: martinkova@stc.npu.cz. Z obsahu: P. Kroupa – J. Kroupová: Královská kaple hradu Křivoklátku a její ideové kořeny, s. 1 – 17; J. Žižka: K technologii a stavebním postupům při opravách torzálně dochovaných staveb, s. 18 – 31; P. Kroupa: Průzkum východní fasády zámku v Brandýse nad Labem 2. část, s. 32 – 36; Schubert, A.: Kdo je vlastníkem zřícenin dávno opuštěných hradů?, s. 37.

Redakce

Z hradů, zámků a tvrzí

Místo **hrádku** či opevnění na severním výběžku ostrohu jihozápadně od hradu **Lanšperk** (okr. Ústí n. Orlicí) je nyní vykáčeno a v zimmím období zatím dobře přehledné.

Vykácen a vyřezán od náletů je též hrad **Velešov** (okr. Rychnov n. Kněžnou). Je zpřístupněn upravenou cestou a osazen informační tabulí.

Obytná budova dvora se zbytky sgrafitové psaníčkové výzdoby v **Týništi nad Orlicí** (okr. Rychnov n. Kněžnou) byla v roce 2010 zcela odstraněna.

V **Bzenci** (okr. Hodonín) byl zpřístupněn park za zdejšími zámky, jehož budova naposled sloužila vinařskému provozu.

Takřka rozpadlý renesanční zámek **Studénka** (okr. Mladá Boleslav) má nyní zastřešeno kratší jihovýchodní křídlo. Nynější majitel pan Petr Čech začal i s úpravou zbytků dvora, ve kterém se zdevastovaný zámek nachází.

Po rekonstrukci je nyní i s parkem přístupný zámek **Korozluky** (okr. Most).

Ukončena bude zřejmě letošního roku i rozsáhlá rekonstrukce renesančního zámku **Libouchec** (okr. Ústí n. Labem).

Rozsáhlou rekonstrukcí na sídlo firmy prochází i zámek **Koloděje nad Lužnicí** (okr. České Budějovice).

Silně zchátralý je naopak opuštěný zámek **Neznašov** (okr. České Budějovice).

Pohledem naopak potěší kdysi silně zchátralá tvrz **Býšov** (okr. České Budějovice). Po rekonstrukci je většinou celoročně přístupná.

I nadále chátrá tvrz ve **Vranové Lhotě** (okr. Svitavy), která je v soukromém vlastnictví.

I když v běžně dostupné literatuře je zámek ve **Vřesovicích** (okr. Prostějov) udáván jako barokní stavba, jeho původ je nepochybně starší. Svědčí o tom renesanční klenby, dvě klíčové střílny na severní fasádě a možný zbytek valového opevnění v zahradě západně od zámku.

Mimo dvou hradů v **Otaslavicích** (okr. Prostějov) se dochovaly i zbytky tvrze ve výrazné poloze na skalnatém ostrohu obtékaném Drahanským potokem. Zde pod čp.138 se dosud nalézá část velikého sklepa se sloupem uprostřed. Místo zaniklé tvrze je přitom dost zmatečně udáváno do prostoru nynějšího nákupního střediska.

Parkové a na dětské hřiště bylo upraveno tvrziště v **Mořicích** (okr. Prostějov).

Soukromým majetkem je z větší části opravený zámek **Svináře** (okr. Beroun). Někdy bývá i s rekonstruovaným parkem přístupný veřejnosti (viz internetové stránky obce).

Ústav pro mládež již není v zámku v **Ratměřicích** (okr. Benešov). Objekt byl restituenty prodán soukromé osobě. Okolí zámku s parkem je nyní přes den volně přístupné (vše na www.zamekberchold.cz).

J. Synek

Pozemkový fond nechal zcela zbořit a zlikvidovat dvůr s barokní rezidencí tepelských opatů **Podmokly** (okr. Plzeň-sever). Krov a kamenné portály (též druhotně použitou část gotického portálu) se podařilo zachránit pracovníkům Centra stavitelského dědictví v Plánsch. Dle jejich informace zaznamenal

P. Rožmberský

Zprávy z klubu Rada

Kontaktní adresa: KAS, Kopeckého sady 2, 301 36 Plzeň. Tel. 604261000, e-mail: mailto:rozember@kar.zcu.cz. Internetové stránky: <http://www.klubaugustasedlacka.cz/>.

Schůze Rady se bude konat ve **středu 6. června** současně se schůzkou plzeňské pobočky. Bude stanovena výše desátku na rok 2012, výše předplatného Hlásky na rok 2013, rozhodne se o dalším konání konference Dějiny staveb a o vydání sborníku z minulé konference, proběhne volba funkcionářů Rady KASu. Další návrhy k projednání či stanoviska k uvedeným bodům mohou předsedové poboček zaslat na výše uvedený e-mail. Pobočky mají podle počtu členů hlasů: Plzeň 5, Praha a Zlín po 2, ostatní po jednom.

Funkcionáři poboček do uzavěrky tohoto čísla nedodali požadované Zprávy o činnosti a o hospodaření za rok 2011. Je třeba je urychleně vypracovat a poslat Radě.

Redakce děkuje autorům, kteří zaslali do Hlásky jakýkoli příspěvek, a doufá, že se jejich řady ještě rozrostou. Stále platí, že autor má příští ročník Hlásky zdarma. Chopte se pera! (tedy klávesnice). Na internetových stránkách klubu se připravují ke zveřejnění všechna stará čísla Hlásky už asi půl roku. Doufejme, že v příštím čísle už přineseme zprávu, že jsou tam.

Zpráva o činnosti v roce 2011: Surčícími potížemi se podařilo sehnat dotaci na Hlásku i na sborník Dějiny staveb. Členskou cenu Hlásky a „desátek“ se podařilo udržet na stejné „míži“. Opět byla uspořádána 12. mezinárodní konference Dějiny staveb a vydán sborník z konference předešlé, zasláný všem pobočkám. Hláška byla poskytována všem plzeňským gymnáziím a autorům příspěvků. Schůze Rady potvrdila stávající funkcionáře.

tajemník P. Rožmberský

Zpráva o hospodaření v roce 2011: Oprava: V minulém vyúčtování došlo k chybě ve vřechení – mělo být nikoli 2011, ale 2010. Do výdajů nebyl omylem započítán jeden měsíční poplatek za vedení účtu v hodnotě 65 Kč, takže výdaje byly ve skutečnosti ve výši 117 291 Kč. Opravený zůstatek z roku 2010 tedy činí: 75 767,53 Kč. Příjmy: 132 964,46 Kč (dotace na Hlásku od Nadace 700 let m. Plzně 10 000 a od Nadace pro kult. aktivity občanů m. Plzně 14 000, na Dějiny staveb od Min. kultury 40 000, od Města Plzně 45 000, od Plz. kraje 10 000, předpl. Hlásky 10 640, desátek 3300, úroky 14,46). Výdaje: 134 242,97 Kč (100 tisíc sborník DS, vedení účtu 1387,97, na Hlásku 30 900, www stránky 1929, poštovní 26). Zůstatek: 75 832,53 Kč.

pokladník K. Brzobohatá

Pobočka Plzeň

Kontaktní adresa: KAS, Kopeckého sady 2, 301 36 Plzeň. Tel. 604261000, e-mail: rozember@kar.zcu.cz. Internetové stránky pobočky: <http://kasplzen.sweb.cz/>.

Na klubových schůzkách každou první středu v měsíci v Riegrově 3 (suterén) pokračoval v lednu M. Novobilský v přednášce o historických palných zbraních, v únoru Z. Gersdorfová předvedla vizualizaci hradu Roupova a v březnu F. Kasl seznámil posluchače s anglickými hrady. Všem děkujeme. **Pozor změna!!!! Od května se budou klubové schůzky konat v restauraci se salónekem v hotelu Continental** (Zbrojnická ulice, tzv. Kontík).

Únorová přednáška dr. K. Nováčka pro veřejnost v objektu FF Západočeské univerzity uspořádaná pobočkou s názvem „Sídlo blahoslaveného Hroznaty v Teplé objeveno?“ přilákala neobvykle vysoký počet posluchačů – 46, kteří se tak dozvěděli čerstvé informace o nejnovějších archeologických výzkumech v klášteře Teplá.

Autovycházka na Rokycansko se koná v **sobotu 21. dubna**. Odjezd v 8 hod. od Hamburku. Obhlédneme tvrziště v Malém Újezdě a Kařízku, navštívíme dosud neznámé panské sídlo v Drozdově, hrad Řebřík, někdejší tvrz v Drahoňově Újezdě a u Sebečic se pokusíme nalézt vrch Hřímál, na němž měly být trojnásobné valy. Po tvrzišti ve Skomelně budou následovat Radnice; zde se mohou účastníci občerstvit nebo shlédnout zámek. Přes Svinnou se starým a novým zámkem dojedeme do Prašného Újezda se zámečkem a Podmokel s tvrzištěm a zámek. Následovat bude zámek v Hřešihlavec a v ústí Radnického potoka u Bujesil skryté

bezejmenné tvrziště. Budou-li ještě síly, můžeme se podívat na hradiště Radnou, kam je kladeno také tvrziště a pak přes Vranovice, Zámeček a Stupno (s šternberskou kaplí) přes Chrást do Plzně. Majitelé aut i pěšáci (ti se pak dohodnou na úhradě) se přihlásí týden předem na výše uvedeném tel. čísle nebo e-mailu.

Jarní členská schůze pobočky se koná ve **středu 2. května** po přednášce v restauraci **hotelu Continental**. Budou přijímání noví členové, vylučování neplatičů, plánovány další akce apod.

Jarní poznávací zájezd tentokrát povede **do Německa** a to v **sobotu 26. května**, opět od Hamburku, kde se sejdem v 8 hod. Hned za hranicí se nachází nevelká obec Bärnau, u níž se rozkládá rozlehlý Geschichtspark, založený a vedený obdobným spolkem jakým je KAS nebo ČAS. Česká archeologická společnost, pobočka Plzeň, nemá dostatek lidí (tak jako KAS), aby naplnila autobus. Proto byla učiněna dohoda o společném zájezdu. Co v Geschichtsparku uvidíme? Mimo rekonstrukci různých staveb z období 9. – 12. století, postavených v součinnosti s archeology, především „motte“ – dřevěný hrádek vystavěný na uměle navršeném pahorku. Zde můžete zažít neopakovatelný pocit hradišního pána, přehlédajícího z věže usedlosti poddaných. Jsou zde i další zajímavosti (např. zpětně vyšlechtěná prasata do podoby před 1000 lety), které můžete spatřit na vlastní oči za **3 eura** vstupného. Na zpáteční cestě se zastavíme na hradě Ahornberku v Českém lese. V Tachově bude zastávka na občerstvení, následovně bude hrad/zámek v Boru a přes klášter Kladruhy se navrátíme do Plzně. Platit se bude obvyklým způsobem – náklady se rozečtou na osobu a zaplatí se ještě v autobusu. Při obsazení všech padesáti míst odhadujeme cenu na 150 Kč; abychom autobus obsadili, je třeba, aby jste vzali sebou rodinné příslušníky nebo známé. Opět se hlase na výše uvedené číslo nebo e-mail; je možné, že bude více zájemců než míst.

V tomto roce oslavili nebo oslaví kulatý výročí následující členové pobočky (dámky prominou): Třicítka Mgr. Lukáš Funk, čtyřicítka Petr Češík z Hlinska, Martin Janoušek z Milostína, Mgr. Luděk Krčmář z Plzně, Václav Menšík ze Všerub, padesátka Milan Frána z Kladruhu, Ing. Jiří Hrnčíř z Částkovice, Milan Metlička z Plzně, šedesátka Jaroslav Chmela z Plzně, Pavel Kloubec z Ústí n. L., Mgr. Jan Mendřec z Holýšova, Arnoštka Monhartová z Rokycan, JUDr. Zdeněk Novák z Domažlic, Vlastimil Pícl z Plzně, Petr Rožmberský z Plzně, Milan Řezáč z Plzně, Jiří Tichánek z Koprivnice a sedmdesátka Marie Fišerová z Plzně a Doc. PhDr. Viktor Viktora CSc. z Plzně. Redakce všem přeje hodně zdraví a dalších pěkných chvil na klubových akcích nebo nad stránkami Hlázky (případně změny titulů je třeba sdělit; těm, kteří neuvedli na přihlášce rok narození, nebylo možné popřát).

Při té příležitosti by chtěl P. Rožmberský poděkovat všem za účast na oslavě šedesátky (kde také proběhl křest knihy o rytířích Karlech ze Svárova s autogramiádou), za dary i dárky, za organizaci a především za sehrání divadelní hry o čtyřech aktech „Z mého života“, což bylo absolutní překvapení a pozdvihlo úroveň oslavy do jiných dimenzí. Nejen oslavenec, ale i ostatní se od srdce zasmáli. Ještě jednou díky.

Zpráva o činnosti v r. 2011: Po celý rok (mimo prázdnin) se dařilo s jistými problémy zajišťovat přednášky na klubových schůzkách jednou za měsíc, uspořádány byly také tři přednášky pro veřejnost ve spolupráci se Západočeskou univerzitou. Uskutečnily se dvě členské schůze, jarní a podzimní autovycházky (jihozápadně od Prahy a na Horažďovicko) a poznávací zájezdy (na Písecko a na Přesticko/Klatovsko). Nově se konal také netradiční dvoudenní výlet loďmo po hradech a dalších památkách na Berounce. Nepodařilo se získat finanční podporu na opravu naučné stezky F. X. Franče ani dobrovolníky. O akcích bylo na stránkách klubového zpravodaje podrobně referováno. Všem, kteří se na činnosti pobočky podíleli, patří poděkování. *tajemník P. Rožmberský*

Zpráva o hospodaření v r. 2011: Zůstatek: 12 340 Kč. Příjmy: 18 920 Kč (příspěvky, předplatné Hlázky, dary). Výdaje: 18 386 Kč (7160 předplatné Hlázky, 1940 desátek, 74 kanc. potřeby, 1500 přednášky, 7712 poštovné za Hlázku). Zůstatek: 12 874 Kč.

pokladník K. Brzobohatá

Pobočka Brno

Kontaktní adresa: Ing. Pavel Švehla, Ondráčkova 3, 628 00 Brno-Líšeň, e-mail: svehla.pavel@volny.cz.; Mgr. Josef Jan Kovář, Renneská třída 416/39, 639 00 Brno-Štýřice.

Výroční schůze pobočky proběhla v pátek 16. 12. 2011 v prostorách restaurace „U markraběte Jošta“ na ulici Veselé v Brně. Dorazilo celkem devět členů pobočky, dva se omluvili. Na začátku schůze byli předseda P. Švehla a pokladník J. Kovář potvrzeni ve svých funkcích i pro následující kalendářní rok. Poté byly distribuovány Hlázky a vybrány členské příspěvky i předplatné Hlázky pro rok 2012. Účastníci schůze pak na projekční technice zajištěné J. Kovářem zhlédli tři prezentace z individuální činnosti některých členů pobočky. Nejprve J. Kovář přestavil svá bádání na Jesenícku, konkrétně nové poznatky o hrádku v Adolfovicích, který je ničen erozí po vážném narušení recentní průmyslovou zástavbou. J. Štětina pak navázal s výsledky stavebně historického průzkumu zámku Lešná na Valašsku, jenž prokázal složitý stavební vývoj tohoto objektu sahající až do středověku. Poslední prezentace byla dílem M. Plačka, který představil své poznatky o křížáckých hradech na ostrovech Rhodos a Kos, které letos navštívil. Další prezentace členů pobočky již probíhaly pouze verbálně, ovšem s výjimkou P. Šimečka, jenž přítomným prezentoval svou dokumentaci k zámku v Uherském Ostrohu. Kolega Kořínek informoval o svých návštěvách hradů Drahotuše, Templštejn a Blansek. J. Kovář podal zprávu o vyhodnocení artefaktů z cisterny hradu Vildenberk a o tragickém úmrtí koordinátora projektu „Panství vildenberské“ Mgr. Aleše Tinky, s nímž někteří členové pobočky spolupracovali. Nejstarší člen pobočky, pan Ladislav Přinesdomů z Ketkovic, který se dlouhodobě zabývá hradem Levnov nedaleko své obce, potěšil přítomné členy vlastnoručně zhotovenými materiály s vánoční tematikou. J. Unger poté navrhl, aby byl panu Přinesdomů přiznán statut čestného člena pobočky. Schůze byla ukončena volnou diskusí na různá aktuální témata. *J. J. Kovář*

Další informace od poboček redakce do uzávěrky tohoto čísla neobdržela.

Kontakty na ostatní pobočky:

Pobočka Hradec Králové

Kontaktní adresa: Ing. Jiří Slavík, Nerudova 1210, 517 41 Kostelec n. Orlicí, e-mail: slavik@josefov.npu.cz, jaroslav_cerny@centrum.cz.

Pobočka Humpolec

Kontaktní adresa: KAS, pobočka Humpolec, Hradská 818, 396 01 Humpolec. E-mail: frantisek.kocman@mesto-humpolec.cz, orlikhumpolec@seznam.cz. Internetové stránky pobočky: <http://www.hrad-orlik.cz/klub-a-sedlacka/>.

Pobočka Zlín

Kontaktní adresa: KAS pobočka Zlín, MUDr. Jiří Hoza, Česká 4760, 760 05 Zlín. Tel. 737177346. E-mail: jihoz@post.cz. Internetové stránky pobočky: <http://www.kaszlin.estranky.cz/>.

Pobočka Praha

Kontaktní adresa: KAS Pobočka Praha, PhDr. Jiří Úlovec, Tř. Milady Horákové 133, 166 21 Praha 6 – Dejvice, e-mail: juliovec@mvr.cz, houskovad@seznam.cz.

Uzávěrka dalšího čísla: 10. 6. 2012 (vyjde v první červencové dekádě 2012)

HLÁSKA, zpravodaj Klubu Augusta Sedláčka. ISSN 1212-4974.

Vychází čtvrtletně. Toto číslo vyšlo v 1. dubnové dekádě 2012.

Šéfredaktor Petr Rožmberský (rozember@kar.zcu.cz.), technický redaktor ing. Petr Mikota pmikota@post.cz., redaktor pro internet Petr Beránek (www.klubaugustasedlacka.cz.).

Adresa redakce: Klub Augusta Sedláčka, Kopeckého sady 2, 301 56 Plzeň (rozember@kar.zcu.cz nebo pmikota@post.cz)

Vydává Klub Augusta Sedláčka za přispění Nadačního fondu pro kulturní aktivity občanů města Plzně.

Registrováno pod značkou OK UmP 23/1991. 360 výtisků.